

-sos 1870d ubi s' en escau en més avuy
tut el clau dels drets dels homes dels
claus i els drets dels homes dels

2 QUARTOS

CADA

VIATJE.

2 QUARTOS

CADA

VIATJE.

LO PONTON.

PERIODICH MES CUHENT QUE UN VITCHO.

Redacció y Administració, Arch del Teatro, 21 y 23.

La dignitat espanyola.

Vaig à escriure un article que fassí tró.

No s' afigurin que vagi à parlarlos de las massas inconscients, de las desarrapadas monarquías de la africana Europa, ni de la alegría de 'n Bum Bum desde que los aconteixements perque estém atravessant, nos distreuen de perdre cinch minuts, què foran mal aguanyats, ocupantnos de las petitesas de la sèva glòria y de la fama del seu nom trompetejat y fins campanejat y tot.

Vaig à parlarlos nada menos que de la dignitat espanyola.

¿Vostés la coneixen? No s' afigurin que siga aquella per la que 'l Cid va fer jurar al rey de Castella qu' era ignocent de la mort de son germà, ni la que deixava morir de fam al gran Cervantes avants que anar à captar los rosegons de pa que 'ls magnats de Felip IV tiravan à sos gossos.

La dignitat dels Lanuzas y dels Padillas, dels Claris y dels Fivallers, ja es vella, ja es Quijotesca.

Avuy com avuy, en que la pena de mort si be no n' es abolida s' es perfeccionada; això es, qu' es mata millor y mes aviat; avuy com avuy en que 'ls espanyols hem pogut lograr que lo que avans pagàvam per que la inquisició divertís al rey ab los xispejants y distrets espectacles de rostirnos de viu en viu, siga empleyat per divertiment de molts y no del rey únicament, en pelarnos com un Sant Bartomeu, ó en fer gabias hont cantem las glòries de la Espanya ab honra; avuy com avuy, aquella dignitat no te rahó de ser. Aquella dignitat entre 'ls homes que avuy nos gobernan hi està tan be, com en la bandera espanyola lo pedás que 'ls mateixos hi han fet posar per tapar lo forat que hi va fer lo poble al llavarne la corona d' espines que portava.

La dignitat dels homes de la gloriosa, es mes alta, es mes noble, es mes del segle que atravessém, es mes del sis per cent.

Si no vejin la dels diputats que han votat las quintas, després de prometre als electors la abolició de las mateixas. Vejin los sous qu' es maman los que mes cridaven contra la empleomania. Y sobre tot lo molt que' es recordan del poble, com no siga per atunyinarlo, los que engrescantlo ab lo crit de viva la soberanía nacional, se feren ajudar d' ell mateix per treurer del poder als homes de la fatal situació passada per posárnoshi los de la pitjor situació present.

Y encare no es tot això. ¿Volén mes dignitat? aquí tenen lo Guzman de las edats modernas, oferint la corona de Felip V y Carlos IV al primer que li ve entre peus. ¿Qué hi fa que aquet siga un calavera y à la corona prefereixi una bailarina de teatro? La dignitat espanyola desprecia tot això, la dignitat espanyola no's rebaixa fins al extrem de ressentirse per tan pocacosa. ¿Qué hi fa que 'l rey d' Italia no consideri prou digne de cenyir lo cap del seu fill la corona que ha cenyit lo d' Isabel II y doni una carbassa com una casa als que tenen la vergonya com un' unglia de mosquit d' anarli à oferir? Los homes que tingueren valor per enganyar al poble no n' han de estar faltats per sufrir això y molt mes, per arribar à sufrir que la destronada filla de Fernando VII los rehusés la corona que anaren à oferir à son fill don Alfonso, després que de son cap l' arrabassaren.

Pero lo piramidal, lo may vist estrem à que en nostra privilegiada patria pot dur als ho-

mens pundonorosos aquesta dignitat may desmentida, ho trobarém en lo noble, en lo digne, en lo pundonorós comple de Reus.

Los últims fets nos ho acavan de mostrar. Napoleon, com un xicot tafaner y mal educat, ha volgut ficar poteta en las nostres coses, y 'ns ha dit que Montpensier y la República no 'ns convenian, que don Fernando era home aproposit pèl trono d' Espanya, que si li pujava la mosca al nas... que faria y que diria... y à tot això 'n Prim plàntamalas aquí que no tinç butxacas. A Tolon estripan la nostra bandera y com à Paris y altres punts cridan mori Espanya; se 'n fum ell de la birolla; ja sap que 'ls francesos son xarraires y no 'ls hi fa cas. Pero ve à la fi que 'n Grammont en una nota que va lleuir en lo cos lejislatiu de Fransa li diu ab tota solemnitat cul d' olla, y altres floretas no menos agradosas, y 'l señor Prim s' enfada, y la dignitat espanyola se subleva, y 'n Sagasta amaneix una nota ab pebra y vinagre, y mentres en Paco tot sent ganyotas se posa à esmolar la espasa d' Alcolea per tréuren lo rovell que s' ha posat à l' honra de la nobla fulla, en Prim envia à comprar uns quans fusells d' agulla y alguns canons ab los quartos que 'n Figuerola se cuida de treure de las caixetas de las ànimes y de las butxacas dels cossos dels pundonorosos espanyols.

¡Oh dignitat may desmentida de la rasa dels Peres, dels Alfonsons y dels Jaumes! ¡oh dignitat la mes digna de quantas se n' han coneugudas! aixécat, esplota com la gasseosa que etjega à rodar lo tap de suró que la opri meix, y mostra à las nacions lo que pots, lo que vals y lo que costas.

Un home ha dit cul de olla à n' en Prim, à n' en Prim qu' es la encarnada representació

de la dignitat espanyola; guerra á aquet home; guerra al seu poble, y veja admirada Europa que may permetrà Espanya qu' es diga cul d' olla al representant de la seva dignitat.

Viva la Espanya ab honra!

Viva la dignitat espanyola!

Eyl aquesta Espanya y aquesta dignitat son las dels progresistas.

Ranxo.

Avans quan algú á Paris cantava la Marseillesa 'l duyan tot seguit á la cangri.

Avuy la cantan devant de l' Emperador, y aquet somriu tot satisfet.

En cambi, si algú s' atreveix á cridar «viva la pau!» no l' hi deixan sancera una costella.

Aixó vol dir que l' África comensa á l' altra part dels Pirineus, ó que si no hi comensa l' África, hi comensa un nou pais apellidat *Manicomia*.

Hem observat que ni las iglesias, ni 'ls edificis públichs han tret encare las canals.

Vet' aquí lo que succeix a Espanya. Se diu molt «viva la llibertat!» y s' enten que aquesta llibertat l' usan tant sols aquells que manan.

En Soler y Matas en un bando que acaba de publicar, prohibeix terminantment que 'ls pobres vajan á captar.

Ab aquet motiu esperem que 'ls progresistas, pobres d' esperit, sino de butxaca, no aniran á captar ja més empleos.

Tú, qué ets? Prus, ó francés?

—Qué dius que soch? ¡Fuster!...

—Sabs qué ets? Un burrol

—Sabs qui son los burros? Los que s' deixan matar per un rey ó per un emperador, y los que com tú 's posan á favor de l' un ó de l' altre.

—Veus, aquí un fuster ben filosofal.

Las vinyas del Rhin ja comensan á verolar, Los pagesos, no obstant, ja las donan per vermadas.

Vés, equina culpa hi tenen los pobres rahims...

No obstant, ja sabém que tant en las guerras com en las pedregadas, sempre hi paga 'l just pèl pecador.

Pagés hi ha que cada dia diu lo rosari, yé una pedregada y se l' hi empota la cullita.

Cosas del mon!

Los diaris francesos han portat lo que menjará l' Emperador quan haurá entrat en campanya.

Tots sabem que 'ls diaris francesos pecan de apassionats, pero que nosaltres nos hem gastat un dineral á fil y efecte de averiguar lo que menjará l' emperador, ja que es una cosa que no pot menos que interessar als lectors del *Ponton*.

Resultat: que abans que el *Ponton* es

Avuy hem rebut lo sigüent telegrama de *Caragolet*, cuyner imperial:

Paris 29.

L' emperador quan haurá entrat en campana menjará tunyina en los dias de peix, estoat en los dias de carn y alguns platillos de bolets. Ha encarrégat que l' hi donesin del pà los crostons; y es de esperar que si nos troba ab que satisfet lo desig imperial, los prussians l' hi proporcionaran de molt bon grat.

A Espanya som la gent mes felissa que hi ha al mon.

¡Quina calma entremig dels perills que 'ns amenassan!

Si es cert que 'ls homes de calma viuen mes que 'ls altres, es indubitable que l' Espanya farà anys.

Los carlins se ballugan. Compran armas, boinas y pólvora.

Mes valdría que compresin rosaris, escapularis, incens y tot lo demés que 's necessita per alabar á Deu nostre Senyor.

Diu que l' Papà Tero va anar á oferirse á n' en Napoleon pera fer la campanya contra 'ls Prussians.

—Vaya un desempenyo!...

Si hi hagués anat lo fill de la reyna, aquell almenys havia sigut sargento. Lo Tero denà que 's casat ha demostrat tan sols que seria un regular *carabiner*.

Una pregunta. ¿La Espanya es de 'n Prim, de 'n Topete ó dels espanyols?

Preguntarem això perque en Prim per motius particulars, vol declarar la guerra á França y en Topete per lo mateix, vol la aliança ofensiva y defensiva.

Lo primer perque l' emperador es contrari á la seva política y per altó de Méjich.

Lo segon perque l' mateix emperador l' apoya per derrotar al ministeri y formarne un altre baix la presidencia del iniciadó del pronunciament de Cadiz, que segueixi la política y los atzars de la nació vebina.

—Pero, y 'ls espanyols que no som ningú? —Que s' han tornat absolutistas aquells senyors?

Que 'n fa de falta la escombra de la república per donar una escombrada y treure de casa tantas y tantas escombrerias com van aixecar los vents d' Alcolea.

—Inglesos y Prussians nos dibuen cobarts.

—Podem donarne gracies á n' en Prim.

—Si, no me 'n parli.

—Home, si no fos ell, ningú s' hauria recordat de Espanya.

—A Inglaterra s' están armant tots los barcos que tenen disponibles, y dibuen qu' es per imposar la pau quan siga hora de imposarla.

—Qué 'ls ne sembla d' això de imposar la pau á canonadas? No es veritat que fa molt anglés?

L'ós de la Siberia diu que conservarà la neutralitat.

Aixó serà qu' encara no 's deu haver acabat los ossos dels polacos, ab los quals fa tant y tant temps que s' alimenta.

Escoltin que no valdria mes que'n conta de fer barallar á sos exèrcits, se barallesin únicamen l' Emperador y 'l Rey Guillem?

Jo si s' hi avinguessin ls hi asseguraria á tots dos la victoria; ja veuen que no es poch.

Los donaria una ametralladora á cada hu, los posaria á deu passos de distància, y tots dos á l' hora brrrum.

Llavors si que 'ls dos exèrcits podrian cridar ab rahó: visca la França, visca la Prusia.

—En què s' assembla la Marellesa al himne de Riego?

—En que per comte de servir per despertá a la llibertat, serveix per adormirla.

Psit, no hu digan á ningú; aquí á Espanya tenim una màquina de guerra capassa de derrotar á tots los exèrcits del mon plegats.

Y que no mata, no mes espanta.
Es en Figuerola.

Lo rey nou.

Lo poble de nostra terra
déjà 's diu que està cansat;
diu que sa imatje l' aterra
quan se mira coronat.

No pot sufrir ni una estona
lo gran pes d' una corona,

son front nasqué per suar,

fou son centre feixuga eina

es masses massa lleugera feyna

la feyna de governar.

Nasqué lo bou per l' arada,

lo mul pèr lo bast nasqué,

per piular la pardalada,

per desferla l' esparvé,

per sufrirne lo poble

y callar sufrint al doble.

Pus que encar no sabs parlar,

calla, poble, calla, calla,

anant pèl tall de una dalla

molt bè 't podrias tallar.

No vulguis la carmesina

cadiras dels tous cuixins;

per tocar cosa tant fina.

tens los dits massa poch fins.

Molt malament l' escauria

corona d' argenteria

y de diamants y d' or;

prop los pedras preciosas

se fondrian vergonyosas

las gotas de ton suor.

Si fà pochi que vas alsarte

per dar cassa al esparver;

si en lo foch vas escalfarte

que ab sa imatje vares fer,

pus que es la flama apagada,

pus que l' ardor ja es minvada,

pus que l' gel torna á reinar;

yes poble, l' traball te crida;

per bén guanyar-se la vida
no hi ha res com treballar
— Treballa, que un home espera,
espera ja ton jornal...
No destorbis ta fal lera
l' hi pots dar sense mira 'l;
tú la corona trencares
y al fero tu no pensares
que ab corona el vol entrar
Treballa sense pararte
que aviat podrás mirallar-te
ab lo raigs que deixi anar.

Treballa poble, treballa,
que l' tens de rebre molt bé,
no l' pots fer domir à la palla
pus com tu no es jornalè.
Pobrèt; ve à sacrificarse,
governant, vè à esclavisar-se
y mereix los tractes bons;
mes tú això ja sabràs ferho,
oh pob'e, al véure 'l espero
que cauràs de genollons.

Ab sa majestat altiya,
ab son parlar estranger,
ab sa mirada mes viva
que 'l mirar de 'l esparver,
prou l' ajeuràs desseguida
per poder perdre la vida
sota de son carro d' or;
prou al caligart 'ls ossos
te 'l miraràs fet à trossos
sense pena ni dolor.

Tú per lo trabaill naixqueres,
ell per ferta trebal ar;
lú ab sanch bruta al món vingueres
y ell sanch neta 't pot mostrar;
de la terra tú sortires
y en la terra t' ajupires;
ell tè un vol mol enlayrat;
tu pel sol t' arrossegares
y jamay del sol t' alsares;
ell de Deu es l' enviat.

L' idol menjar te demana,
poble no l' hi neguis res;
afàrtal de sanch humana
que es lo que l' hi agrada mes:
pots darli la tèva esposa,
ton fill, ta filleta hermosa,
y sos llabis sanguinejants
pots besart' hi ab alegria,
benheit l' hora del dia
del naixement dels tirans!

No vulgas la carmesina
cadira dels tous cuixins;
per tocar cosa tan fina
tens los dits massa poch fins.
Lo bou nasqué per l' arada,
llaura la terra sagrada
que per llaurar nasqué 'l bou,
y quant sentis en la esquena
lo fuet del hom que 't mena
crida ab goig: «Viva 'l rey nou!».

10 Mars de 1869

MOSSEN BORRA.

Mes ranxo.

— Què no ho saben?.. Napoleon y 'l seu fill per lo que pugui succehir han combregat
avans de surtir de França.
— Això es que volen ferse populars.
— Cá...
— Home, fà tans anys que 'l poble francés
combrega ab rodas de moli!..

Los francesos ja han mort un prussià y
n' han fet dos de presoners.

Ab aquet pas, à Berlin d' avuy en vuit; es
lo mateix que jò: ahí vaig cobrar tres vin-
tidosos y conslio ser prompte millonari.

— Si jo fos de Napoleon, are faria una
cosa.

— Què faria?..
— Res de balas, ni de exèrcits: me posaria
un tapa rabos, perque no 'm coneguessen;
m' en aniria tot xano xano fins à la vora del
Rhin y... tras!, faria un cabussó, sortiria à
l' altre banda y cap à Berlin falta gent.

— Es mol sibech vosté. Ves si ara Napoleon
faría això.

— L' home que va saber fer un salt fins à
la cadira imperial, ¿vol qu' ara no sapigués
pasar un riu?.. Si qu' estariam frescos!

Sembia que las tropas franceses están per
sortir de Roma.

Faria posta que à l' infalible, ab tot y ser
qui es, no li arriba la camisa al cos.

— Que li ha d' arribar, home. No veu que
la camisa may se cansa de resar: — Domine,
non sum dignus...

— Cóm se tradueix 'l ambició d' un ho-
me?..

— Ab fusells d' agulla...

— Cóm se surgeix lo foradat escut fran-
cés?..

— Ab agullas de fusell.

— Sembia que 'l Emperador busca la
pan... — Què pot ser vol dir la del cementiri?..
— Qui sab!..

— Si jo fos 'l encarregat de donar armas al
príncep imperial, ¿may dirian qui fusell li
donaria?..

— Quin?..

— Lo d' un carro.

— En que se semblan los reys quant van à
la guerra, à las desgracias?

— En que may van sols.

— La guerra es bona per los sabis.

Si no fos ella, ¿cómo ho farien los cirur-
gians?..

Are la Prusia 'ns tracta de cobarts.

¿Com se coneix que no varen ser aquí lla-
vorar de las quintas?

— Qui voldria que guanyes vosté?.. La
Prusia?..

— Nò.

— La França?..

— Menos.

— Donchs qui?..

— Lo dimoni.

— Y qui es lo dimoni?..

— Es 'l enemic dels neos.

— En qué se semblan los soldats als tocí-
nos?..

— En qu' es fan matar per engreixar à un
altre.

— Quins son los millors soldats?

— Los tontos.

Fixinse bé ab això: Nap-o-leon. Que li sembla, serà lleó ó serà nap?..

— Una vida, dues vidas....

— Cuàntas vidas teniu vos?..

— Jo qu' els gats ne tinc mes vidas.

Perque 'm dich Napoleon.

Napoleon ha fet proposicions de pau à la
Prusia, demanant la anexió del Luxemburg
y de la Bèlgica.

Que la sap llarga 'l Sr. Napoleon.

Diu que hu demanda com à indemnisiació
de's gastos de la guerra.

Es un dato curiós perque 'ls pobles pugan
coneixre lo molt qu' es malgasta ab trastos
inútils.

Es dir, inútils no hu son del tot, ja que
acostuman à servir per fer fer bondat als
pobles entremaliats que no volen seguir los
paternals y desinteressals consells dels reys que
'n governarlos se desvellan.

— Ara 'n Prim vol fer 'l home.

— Què vol fer?

— Anexions com Napoleon.

— Què vol anexionar?

— La Catalunya à França y Portugal à E-
spanya.

— Fuji, home, Portugal qui la anexionará
à Espanya serà la república federal; y en quan-
à la Fransa l' únic que 'n Prim li pot deixar
anexionar es à l' Olózaga.

— Y que no fora del tot inútil al Empe-
rador.

— Perque?

— Perque tindria un pretest legal per de-
manar l' engrandiment de la França.

PLOMADAS

fetas ab ploma d' oca sobre paper blanch
per un dependent de escriptori que no li fa
gracia pagar la contribució que li té senyala-
da lo desgraciat ministre, que ab tant podia
gracia dels espanyols, s' empenya en sostener
sobre las débils espatillas la cartera de hisen-
da y ab ma pròdiga escampar los quartos
(dels espanyols, no 'ls seus, que 'ls vol y se
'ls guarda.)

Espanya es una casa de comers que gira
baix la rahó social de Prim, Figuerola y C.

